

Slniečko 5

ROČNÍK 54

JANUÁR 2000

12 SK

Založené v Matici slovenskej r. 1927

Na postriežke v knižke

Sedím si, kamaráti, v parku na lavičke, oddychujem a pozorujem vrabce. Skackajú z miesta na miesto s ľahkosťou a vytrvalosťou trénovaného atléta. Prefrgnu z kríka na krík a džavocú, až v ušiach zalieha. Možno si rozprávajú vtipy. Potom si jeden prisadne na kraj lavičky, zakloní hlávku, skúmavo, jedným očkom na mňa pozerá, akoby sa spytoval: Čo ty na to? Nič? Čo by si aj mohla, keď nepoznáš vtáčiu reč! No neboj sa, my ťa nehovárime, máme my dosť zábavy aj tak.

Vrabčisko jedno posmievačné! Tak ty takto! Nepoznám síce vrabčiu reč, ale poznám jedného spisovateľa, ktorý sa s vami dohovori ako nič. Volá sa Vincent Šikula a napísal o vás aj knižku. Má taký smiešny názov – Ďuro, pozdrav Ďura. Aha! Ty zas nevieš čítať. Takže nepoznáš ani vrabca Šeba. Chceš, porozprávam ti o ňom.

Nechcel. Mrkol očkom a odletel. Načo by on počúval o dobrodružstvách vrabca Šeba, keď môže prežívať svoje. No vy, kamaráti, si ten príbeh možno radi prečítate:

Šebo bol huncútisko. Čo ten povystrájal! Koľko žartov a neplechy! Neraz bol i v nebezpečenstve, no zakaždým sa z neho dostal.

Medzi vrabcami sa nájdu všelijakí lapaji a huncúti, ale Šebovi sa veru málokto vyrovnal.

Bol to naozaj odvážny a skúsený vrabec. Zavš vyviedol huncústvo len tak, z dlhej chvíle, aby sa trochu zabavil a aby rozveselil aj ostatné vrabce.

Jedného dňa si povedal, že už viac nebude lietať. Vraj sa mu nechce, už sa dosť nalietať.

Hneď to povedal aj ostatným:

„Kamaráti zlatí, neviem, ako vy, no ja si budem odo dneška svoje krídla šetriť. Uvidíte, aký bude zo mňa pán. Krídelkom si budem hýbať len tak-tak, keď bude priveľmi horúco, budem sa iba ovievať, vetrík si krídlom robiť.“

„A lietať kto za teba bude?“ smiali sa z neho vrabce. „Budeš iba skákať, budeš iba hopkať? Budeš iba po zemi nadskakovať?“

„Čoby som skákal, čoby som hopkal!“ nechcel sa dať Šebo. „Myslíte si, že som vyhral svoje nohy v lotérii? Mám ich rád aspoň tak ako svoje krídla, no ani tie som v lotérii nevyhral, práve preto si ich chcem šetriť.“

„Azda chceš celé dni iba na streche alebo na strome sedieť?“ vyzvedali vrabce. „Budeš čakať na muchu, kým k tebe sama doletí? Alebo sa nazdávaš, že ti bude niekto slúžiť?“

„Budem sa nosiť,“ odpovedal Šebo.

„Nepovedz! Budeš sa nosiť?“ začudoval sa Cínibulk, starší vrabec, bezmála taký starý ako Šebo. „Ako sa budeš nosiť? Kto ťa bude nosiť? Po-

rad aj nám! Ak máš dobrý nápad, možno i nám príde vhod.“

„Prezraď nám svoj nápad!“ začali hneď aj ostatné vrabce dobiedzať. „Ako sa chceš nosiť? Kto ťa bude nosiť? Povedz, povedz nám to!“

„Hneď to uvidíte!“ zasmial sa Šebo, a zrazu frnk! Odletel. Práve totiž šiel okolo pastier, hnal pred sebou stádo kráv. Šebo sa chvíľu nizučko

nadnášal nad stádom, potom si sadol jednej z kráv na chrbát a spokojne sa kolísal zboka nabok, veselo si pritom čvirikajúc. „Vidíte?“ chvatal sa. „Kto má hlavu, má aj rozum, a múdry vrabec vie svoj rozum využiť. Múdry vrabec vie využiť každý dopravný prostriedok a svoje krídla a nohy si môže šanovať na horšie časy.“

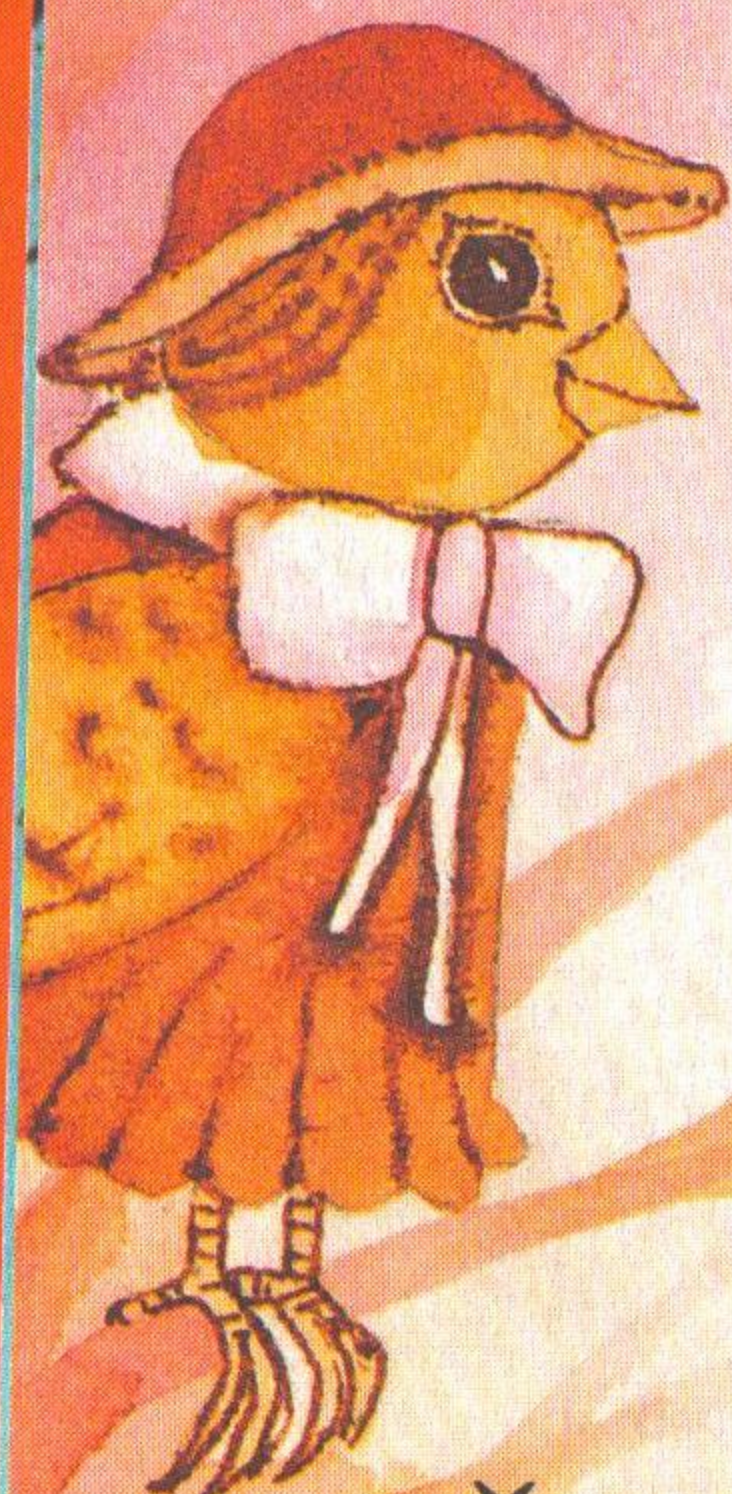
Pravdaže, ostatné vrabce mu závideli. Ba niektoré sa mu chceli vyrovnáť, preto i ony začali nadletovať nad stádom a možno by si boli naozaj k Šebovi prisadli, keby sa krava, na ktorej Šebo sedel, nenazlostila. Odrazu šups! Ohnala sa chvostom a Šebo celý omráčený len-len že neodkvácol na zem, kde ho mohli ostatné kravy celkom udupať. Našťastie sa stihol hneď spamätať a v poslednej chvíli sa aspoň ako-tak vzniesol do výšky, nevládal však uletieť viac ako dva-tri metre. Sadol si na najbližší krík a chvíľu na ňom nadurdene sedel, potom sa zobral okolo seba, a keď videl, ako sa ostatné vrabce z neho smejú, rozchichotal sa aj sám a krútiac hlavou, povedal: „Márnosť, ale ma švacla! To sa mi už dávno nestalo!“

Pravdaže, najradšej by sa bol niekde skryl, no obával sa, že potom by už celkom vyšiel na posmech. Preto sa smial, ba začal si aj spievať. Rozhojdal sa na konárik a spieval, spieval, spieval, akoby ho stihlo bohvieaké šťastie.

Vincent Šikula sa, vraj, naučil vrabčiu reč, keď písal svoje knižky v dome na karpatských vrškoch. Tam sa schádzali vrabce z celého okolia. Nazobali sa modranského hrozna a nakukli aj k spisovateľovi. Prinášali mu novinky z vrabčieho sveta, rozprávali, rozprávali, stačilo prekladať, zapisovať a knižka o vrabcach bola hneď hotová. Lenže viete vy, kamaráti, ako sa volá tá reč, ktorou hovoria vrabce? Napíšte mi to. A môžete prilaďovať aj vrabca Šeba. Korešpondenčný lístok s odpoveďou overenou v krížovke pošlite na adresu: Slniečko, P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava. V zberovaní môžete získať peknú knihu hneď alebo aj bicykel na konci školského roka.

Stretneme sa, kamaráti, aj na budúcej postriežke v knižke?

KVETA SLOBODNÍKOVÁ

TOMAS JANOVIČ

Moje výlety v roku 2000

Vladovi Bednárovi, Julovi Satinskému a všetkým výletníkom

Crnk crnk... Ujo Vlado volá:
„Z domu vyleť!“
To je pokyn, že sa ráno
začne výlet.

Na výlety chodievame
všetci traja.
Vlado, ktorý volá, potom
Julo a ja.

Hoci máme sivé brady
ako starci,
na výlety chodievame
nielen v marci.

Hoci sa nám vetché nohy
občas trasú,
ešte stále pochodíme
peknú trasu.

Hoci zuby... Ale o tom
radšej ústne.
Zato hora za tie roky
iba pustne.

Ani kvietok na Brezovej
koncom júla...
Poteší nás iba pieseň
uja Jula.

Kde sú časy, keď sme boli
chlapi rúči?
Dnes vám nikto lesnú vôňu
nezaručí.

Či si, starci, spomínate?
Šaštín, Kúty...
Veď sme tuná vymetali
všetky kúty.

Kde sú časy, keď sme boli
sokolíci?
Dnes sa chodí v lese ako
po ulici.

Kde sú časy, keď sme boli
chlapci švární?
Dnes už každý dýcha vôňu
z konzervárni.

To je všetko o troch starcoch
na výlete.
O plecniaku, ktorý vláčia
v zime, v lete.

A v plecniaku lesné vôňu
svojho kraja.
Starec Vlado, potom starec
Julo a ja.

A tak rýchlo skladám svoj plecniak a vybe-
rám z neho konzervu. Ani takú, ani onakú, ale
konzervu, ktorú občas dostať v našej samoob-
služe.

Konzervu s vôňou pravých konvaliniek za
desať päťdesiat.

Otvorím ju a potom všetci dýchame na Bre-
zovej vôňu konvaliniek a spomíname a dýcha-
me a spomíname... Ale vôňa konvaliniek čosko-
ro vyprchá, a tak je teraz na rade ujo Vlado.

Zloží rýchlo svoj plecniak a vyberá z neho
konzervu. Ani takú, ani onakú, ale konzervu
s vôňou mäty piepornej za rovných trinásť
korún. Otvorí ju a my potom dýchame vôňu
mäty piepornej a spomíname a spomíname...

A čo ujo Julo? Predstavte si, ten zohnal kde-
si pod pultom konzervu s vôňou pravého boro-
vicového lesa. Ale zatiaľ ju nevyberá z plecni-
ka. Otvorí ju až v Kútoch, keď sa budeme vra-
cať osobáčikom domov.

O dvoch snehuliakoch

V zime, keď sa tak veľmi ochladilo, že všetko bolo biele, vybrali sa dvaja snehuliaci na juh. Boli tuční a nemotorní. A nemali ani kufor.

„Kam ste sa vybrali?“ opýtala sa ich polárna líška.

„Niekam,“ odpovedali snehuliaci.

Bola to veľmi múdra odpoveď. Niekam môže byť hocikam, blízko, ale aj ďaleko. Podľa toho, akú chuť máte na cestovanie.

„Nechce sa mi veriť, že cestujete,“ nedôverčivo povedala polárna líška.

„Prečo?“ opýtali sa snehuliaci.

„Nemáte kufor.“

„No a?“

„Nemať kufor je oveľa horšie ako vypiť hrnček horúceho čaju.“

Obaja snehuliaci sa preľakli. Horúci čaj snehuliakom veľmi škodí.

„Čo urobíme?“ opýtali sa.

„Požičiam vám svoj,“ povedala polárna líška.

Priniesla kufor a pomohla snehuliakom s balením. Do kufru položila dva otlčené hrnce a iné drobnosti. Potom kufor privrela a snehuliaci vykročili.

Po chvíľke stretli ľadového medveda.

„Juh je ešte ďaleko?“ opýtali sa.

„Juh je za vrškom,“ odpovedal ľadový medveď.

Snehuliaci vyšli na vršok a potom zišli do doliny.

Tam stretli zajaca beláka.

„Ešte je ďaleko na juh?“ opýtali sa.

„Juh je za vrškom,“ odpovedal zajac belák.

Snehuliaci vyšli na ďalší vršok a potom zišli do doliny. Tam sa spýtali losa:

„Ešte je ďaleko na juh?“

„Juh je za vrškom,“ odpovedal los.

Vyšli teda na vršok a uvideli prístav.

V prístave bolo veselo. Kotvil v ňom starý parník. Na ulici postávali dvaja námorníci. Pili rum a vyspevovali námornícke pesničky. Vtom jeden z nich zbadal snehuliakov. Pomyšlel si, že veľa pil a preto vidí dvojmo.

Druhý námorník, ktorý vypil oveľa viac, tiež uvidel snehuliakov, a bol presvedčený, že sú štyria. Námorníci kývli snehuliakom na pozdrav a snehuliaci zdvihli z hláv hrnce.

„Kam cestujete, páni?“ opýtali sa námorníci snehuliakov.

„Na juh.“

„Na poľudnie ta odpláva loď,“ povedali námorníci.

„Na lodi sme sa ešte neviezli,“ odpovedali snehuliaci.

„Je to veľmi jednoduché, stačí si kúpiť lodný lístok.“

„Lodný lístok?“ začudovali sa snehuliaci.

„Bez lodného lístka dnes nikoho nepustia na loď.“

Snehuliaci zosmutneli.

„Musíme sa vrátiť.“

„Nechcete cestovať na juh?“ spýtali sa námorníci.

„Nemáme lístky.“

Námorníci boli veľmi dobrosrdeční. Jeden z nich kúpil lodné lístky. Bol to práve ten, ktorý videl štyroch snehuliakov. A tak kúpil štyri lístky.

„Sme len dvaja,“ povedali snehuliaci.

Námorník si pretrel oči a uštipol sa do stehna.

Ilustroval
MARIÁN ČAPKA

„Naozaj!“ povedal.

„Čo urobíme?“ opýtali sa snehuliaci.

„Pocestujeme aj my,“ rozhodol námorník. A všetci nastúpili na loď.

Lodná siréna zahúkala a starý parník vyplával. Snehuliaci stáli na palube a kývali čajkám. Námorníci si krátili cestu čítaním dobrodružných námorníckych príbehov.

„Čo to robíte?“ opýtali sa snehuliaci.

„Čítame.“

„Načo je to dobré?“

„Vy to neviete?“ opýtali sa námorníci.

A hneď začali učiť snehuliakov čítať.

„Krátka prestávka,“ povedali námorníci po troch dňoch.

Po prestávke začali učiť snehuliakov písať. Keď starý parník vplával do prístavu, poznali snehuliaci všetky písmenká a vedeli prečítať každé slovo. V prístave si na plagáte, ktorý tam zostal od leta, prečítali, že najlepšou potravou pre snehuliakov je vanilková zmrzlina. Vošli do cukrárne.

„Prosíme si dve veľké porcie vanilkovej zmrzliny.“

„Teraz v zime?“ začudovala sa predavačka. Napriek tomu otvorila chladiaci pult a dlho v ňom hľadala.

„Vanilková sa nám minula a z malinovej zostala iba jedna porcia,“ povedala.

Snehuliaci sa so zmrzlinou podelili. Chvíľu lízal jeden a chvíľu druhý. Keď vyšli z cukrárne, starý parník už plával ďaleko na mori.

„Čo teraz?“ opýtali sa snehuliaci.

Nikto im neodpovedal, lebo námorníci zostali na parníku. A tak sa pohli k mestu. Pofukoval studený vietor a na ceste nikoho nestretli. Naokolo stáli vysoké domy a na jednom visel nápis: **Sídliisko JUH.**

„Už sme tu!“ potešili sa snehuliaci.

Z kufov vybrali otlčené hrnce a položili si ich na hlavy.

„Sme dosť vyparádení?“ opýtal sa jeden.
 „Na hlavách máme sviatočné hrnce,“ povedal druhý.
 „Čo budeme robiť?“ opýtal sa jeden.
 „Mohli by sme zametať,“ povedal druhý.
 Začali zametať. Snehuliaci boli tuční a nemotorní.
 A zametanie im veľmi nešlo. Čo jeden pozametal,
 druhý porozmetal.

Išiel som okolo a vravím:

„V zime sa nezameta, v zime sa odmetá.“

„Nevedeli sme to,“ zahanbene odvetili snehuliaci.

„Bývam neďaleko, poďte sa zohriať,“ povedal som.

Snehuliakom nebolo zima. Boli zvedaví, čo znamená slovo zohriať. Vykročili sme k nášmu domu.

„Koho to vedieš?“ opýtala sa Adela.

„Snehuliakov,“ odpovedal som.

„Sú krásni a studení,“ povedal kocúr Kilimandžáro.

„Prišli zo Severného pólu,“ povedal som.

„Sú tuční a nemotorní,“ vzdychla Adela.

„Kedy sa budeme zohrievať?“ opýtali sa snehuliaci.

„Zahraj im!“ povedal som kocúrovi.

Kilimandžáro zobral husle. Potiahol slákom a začal veselo vyhrávať. Snehuliaci sa dali do tanca. Poskakovali a hopsali. Tanec bol taký čulý, že z nich tiekli kropaje.

„Povedala si, že sú tuční a nemotorní,“ prihovril som sa Adele.

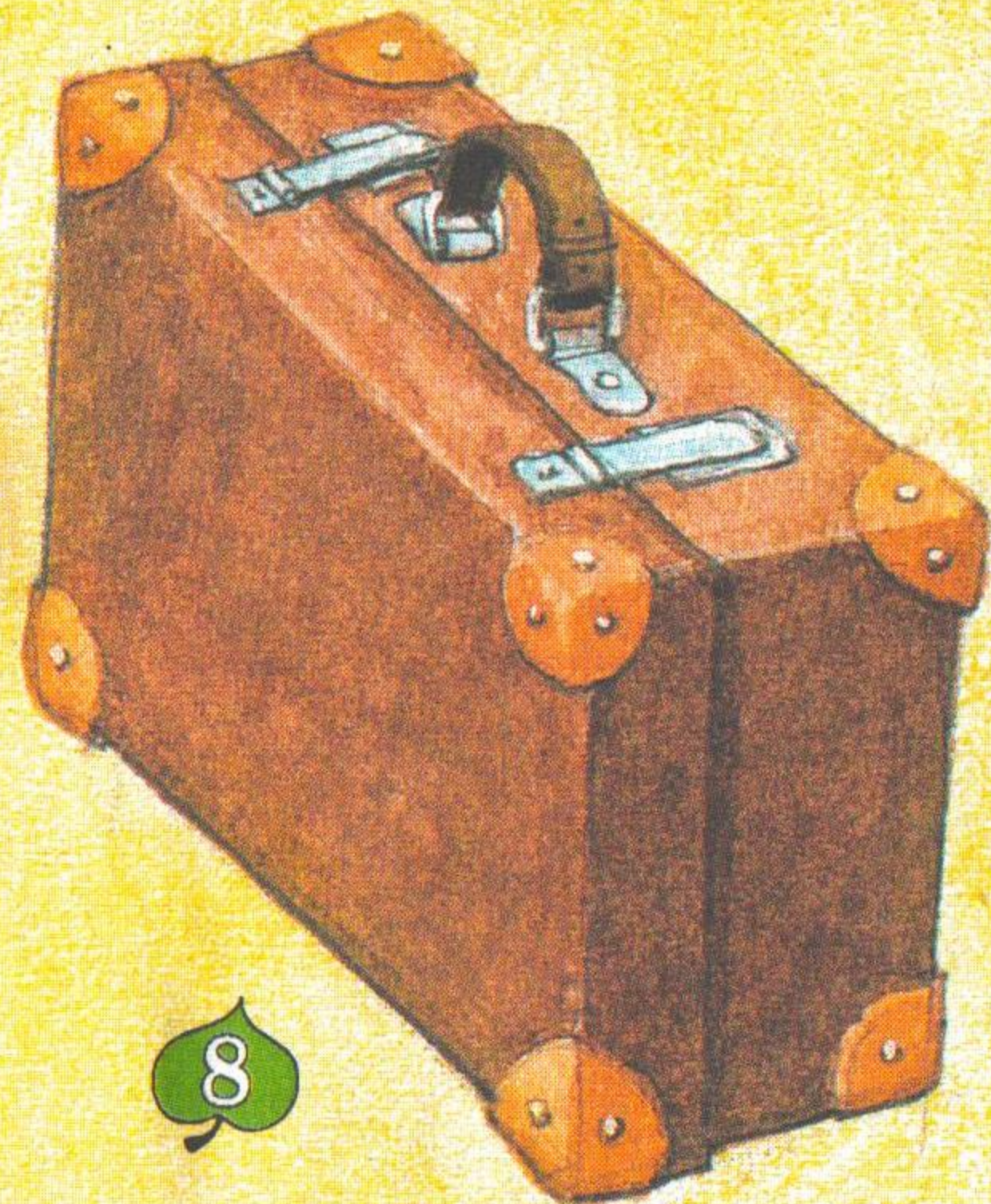
„Boli,“ odpovedala, „teraz sú štíhli a obratní.“

O týždeň, keď sa starý parník vrátil na sever, dostala polárna líška zasneženú pohľadnicu. Bolo na nej krasopisne napísané:

POSIELAME POZDRAV Z JUHU.

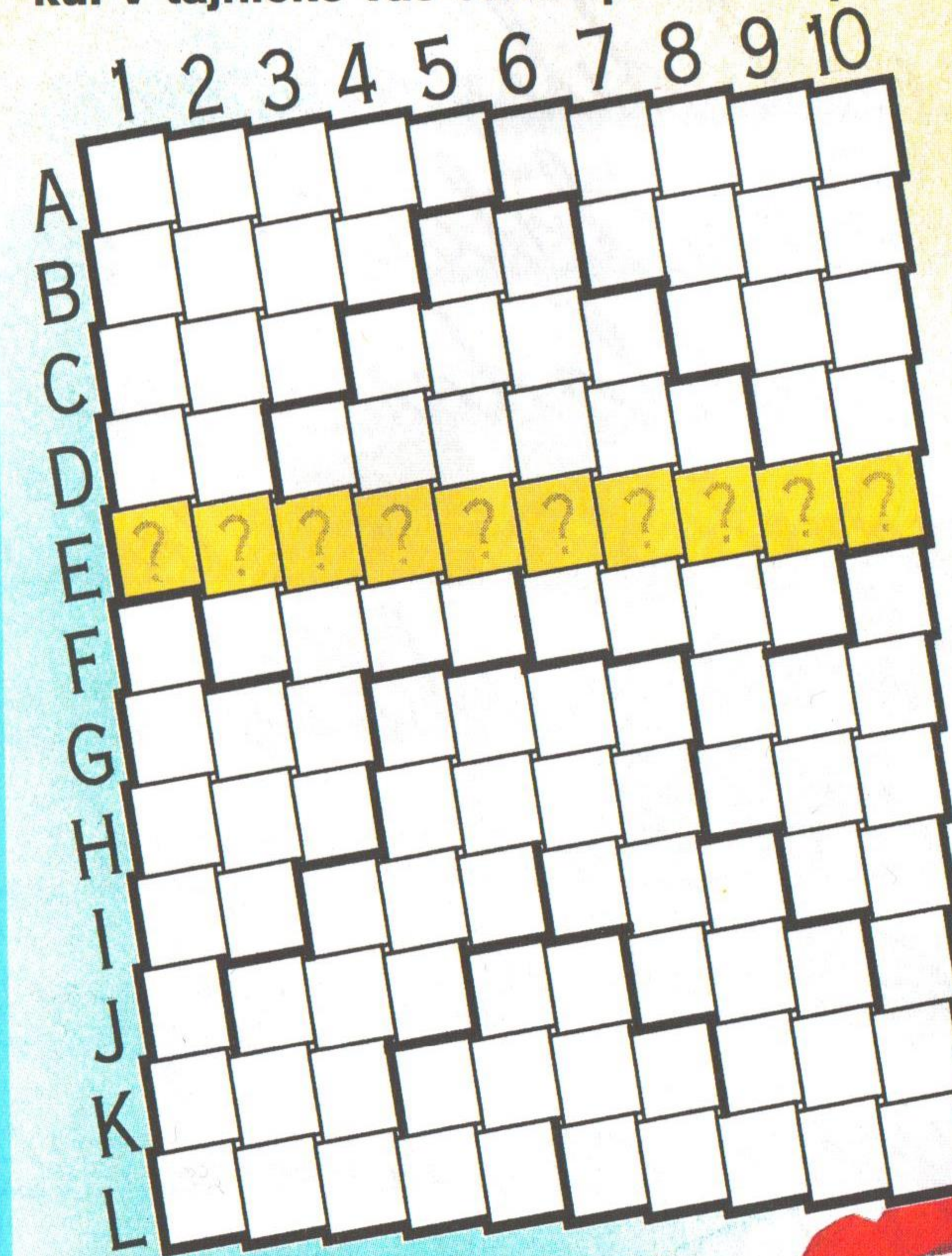
MĀME SA FĀJN.

DVAJA SNEHULIACI

Krížovka Slniečkarka

V literárnej súťaži ste tentoraz dostali „prírodovednú“ hádanku. Máte napísať, ako sa volá reč, ktorou hovoria vrabce. Nevešajte hlavu a vylúštite si našu krížovku. V tajničke vás čaká správna odpoveď.

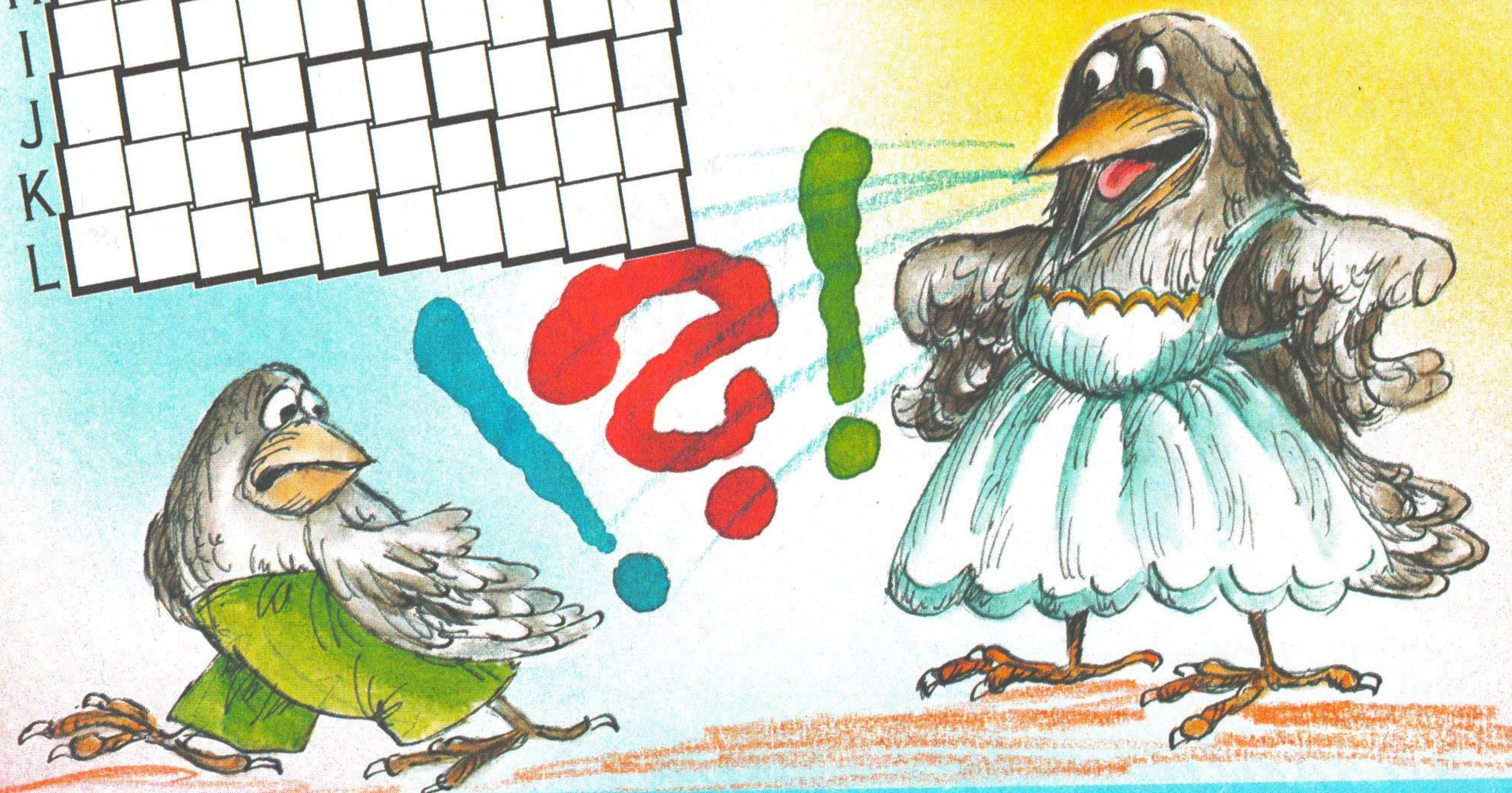

VODOROVNE: A. Kto kosí s kosou – mrazený krémový výrobok (nanuk). B. Somár – Karol a Katarína – gamba. C. Psovité šelma – nástroj na písanie – slaná pochutina. D. Cito-slovce bolesti – mäsiarsky výrobok – Daniel a Martin. E. **TAJ-NIČKA**. F. Označenie neznámeho – chlapčenské meno (24. decembra) – malá Anna – Nikodém. G. Meno Elemira – panské opevnené sídlo (hrad) – domáce meno Ivana. H. Jestvoval, žil – poradenie – tmavá časť dňa. – I. Súčiastka auta, na ktorej sa krúti koleso – lesklý náter – cudzie chlapčenské meno (Ali) – začiatok novembra. J. Ladislav – severské zviera (sob) – začiatok hradu – sídla zraku – Vojtech. K. Obyvateľ Indie – miesto v rieke vhodné na prebrodenie – obaja. L. Dospelá Adela – tvar slovesa „kovať“.

ZVISLE: 1. Odborník spracúvajúci kov kovaním – nespôsobilý bolesť. 2. Slávnosť – severské zviera (los) – Slovenské národné divadlo. 3. Protivník – prostriedok na čistenie (sidol) – plavidlá. 4. Názov písmena „L“ – plynná látka tvoriaca sa z horúcej tekutiny, opar – listnatý strom (hrab) – začiatok blany. 5. Cyril – druh koberca (kelim) – živočích s klepetami – hranie. 6. Nina – tvar slovesa „krákať“ – domáce meno Adely – dvanásť mesiacov. 7. A podobne v skratke – zložnokvetá rastlina (oman) – darovalo – dom odievania. 8. Prenášaj – patriaci Anke – patriaci ľčovi. 9. Tvar slovesa „urodiť“ – príslovka miesta (von) – len. 10. Tvar slovesa „kaliť“ – prenocoval.

POMÔCKA: Menej známe výrazy sú uvedené v zátvorkách.

P. Štefánik

Malovaná písanka

Maso; kuf; bellehem; kvačička

Bolo práve Troch kráľov, keď Mamičča prebudil zo zimného spánku hlad. Keďže v bledáku nemal ani , vybral sa pohľadať si niečo pod . A vtedy zazrel bellehemcov, ako vošli do na kraji dediny. Dovoľka vošli s a keď vyšli von, mali v rukách alebo sa slastne oblizol a už aj bol pri bellehemcoch. si mysleli, že je to jeden z nich preoblečený za Kubu, a potešili sa. Potom vošli do druhého . Keď domácim zazneli šťastný Nový rok a ukázali im v Ježiška, začali spie-

DOMAĽU!

vať a tancovať. Domácim sa najviac páčil Kuba. „Kde len zobral taký , vraveli si, „je ako z ozajstného .“ A obdarovali ho voňavým . zhlkol koláč ako a z vdáčnosti zadubasil ešte raz. Dobré že nezrušil . Podobne obišiel aj v ďalšom , lebo aj tam si mysleli, že je to preoblečený . No susedovia sa nedali pomýliť. Len čo uvidel , vyskočil, že rozbehol mečkal. Utekal do , len sa mu tak prášil pod . Márne naňho volali. sa navždy odnechcelo chodiť

NAPÍŠAL: JÁN DONOVAL
NAMAĽOVALA: D. ONDREIČKOVÁ

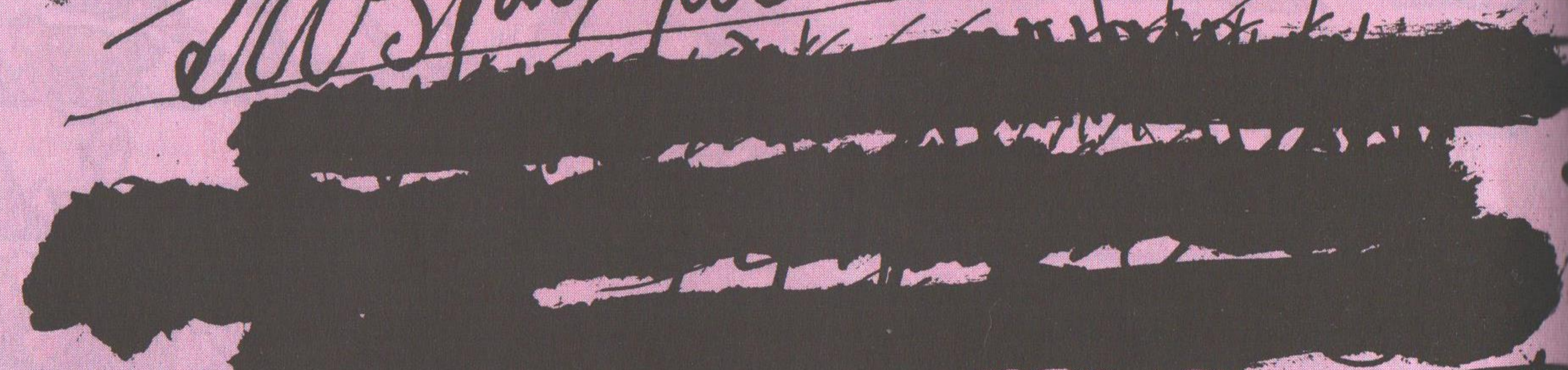
korúch; Dunčo; labu; puc; kvačička

SI NIEKO JOŠKO MRKVIČKU

Milý Joško mrkvička,
my sme tvoji priatelia, píšeme Ti skoro všetci. Napiš nám niečo o svojich spolužiakoch,
Nika z Bratislavy.

príjdem číslo 1
je Paľo Bláčanec,
Bobbi celkom dobrá, len keď bol
moj pes pepsu.

Najkrajšia na svete
je Zuzka

nešpadi ju ani do žije
Kvôli ZUZE som sa ras aj
a ona mi povedala: aha,
aku ulizance

Milý Joško mrkvička, malby si sa polepšit a nerobit
Chyby. Napiš nám, či ta mamička niekedy pochváli.
Evka Andrisíková

mila evka - vieš ja mamu nemam.
ale ušiel som ju mal. Oco vrahy
škoda že sa pomýnula no aspoň
nerje akého mašina. a náhodou
som ja si si syn a bobbi som ešte
súci sú keby som mal mamu
ale nemám. Niekdý sa hra vram
daku saju bru: keď vidím
ta je mami, tak si z nich
viberam jednu za svoju. Je to
moja TAJNÁ HRA NA TAJNÚ MAMU.

aj som si už jednu vybral.
mala takú oči ako Zuzka, v zorníčka
Ras mi aj povedala: Joško,
SINČEK to nikde nepasý!
(ale nepoveče Zuzka)

OTAZKA pre mojich snečnickov
pateľov: Napiš mi, aká je tvoja
Mama, čo mamu máš...

PÁTKAT
PĀY PĒY
JE PVAGATĚY
ČAKAM RICHU
OTPOVEY.
AHO!

uša va vromi kamrad
Joško Mrkvička

LIBERTA LEUZ EZA MORA
OKREM FE DALOV II

Jablíčko, otvor sa!

Keď rozkrojíte jablčko, obyčajne v ňom nájdete krásnu jadierkovú hviezdičku. Je však jedno zlaté jablčko, ktoré v sebe ukrýva Bratislavský hrad. Neveríte? Takéto zlaté jablčka sa kotúľali na 17. ročníku medzinárodnej výstavy detskej knižnej ilustrácie Bienále ilustrácií Bratislava (BIB '99). Jedno zlaté jablčko sa dokotúľalo aj k mladému slovenskému ilustrátorovi Petrovi Uchnárovi. To bola radosť! Myslím, že naňho môžeme byť právom hrdí, pretože zlaté jablčko

sa k nikomu neprikotúľa len tak – pre nič, za nič. Medzinárodná porota, ktorá hodnotila 2 259 obrázkov od 296 ilustrátorov zo 47 krajín sveta bola prísna, hoci jej predsedom bol známy slovenský maliar a ilustrátor Miroslav Cipár. Medzi toľkých vynikajúcich ilustrátorov z celého sveta mohli rozdeliť len jedenáť cien: jednu veľkú cenu Grand Prix, päť Zlatých jablák a päť Plakiet BIB. Držiteľkou Grand Prix sa stala Etsuko Nakatsuji z Japonska. Okrem nášho Petra Uchnára sa zo Zlatého jablka potešili ilustrátori z Holandska, Japonska, Rakúska a Švajčiarska. Plakety BIB poputovali do Indie, Ruska, Poľska, Dánska a Holandska. Ako vidíte, zlaté jablčko si Slovensko muselo naozaj zaslúžiť. A aby ste si nemysleli, že dospelí môžu všetko a deti nič, prezradíme vám, že na tohtoročnom BIBe už po štvrtý raz zasadala detská porota. Malí výtvarníci z Bratislavy, zo Senca, z Košíc, z Ružomberka, z Turčianskych Teplíc a zo Žiliny posudzovali vystavované diela po svojom. Predsedkyňou poroty bola Lucia Franeková zo Žiliny a jej desaťčlenný pracovný kolektív udelil svoju vlastnú cenu Trojlístok Alenke Sottler zo Slovinska. Ste zvedaví, či na BIB '99 vystavovali aj „naši“ slniečkarskí ilustrátori? Pravdaže! Na výstave sme sa stretli s obrázkami Oľgy Bajusovej, Martina Kellenbergera, Vladimíra Machaja a Alenky Wagnerovej. Blahoželáme im a máme z nich veľkú radosť!

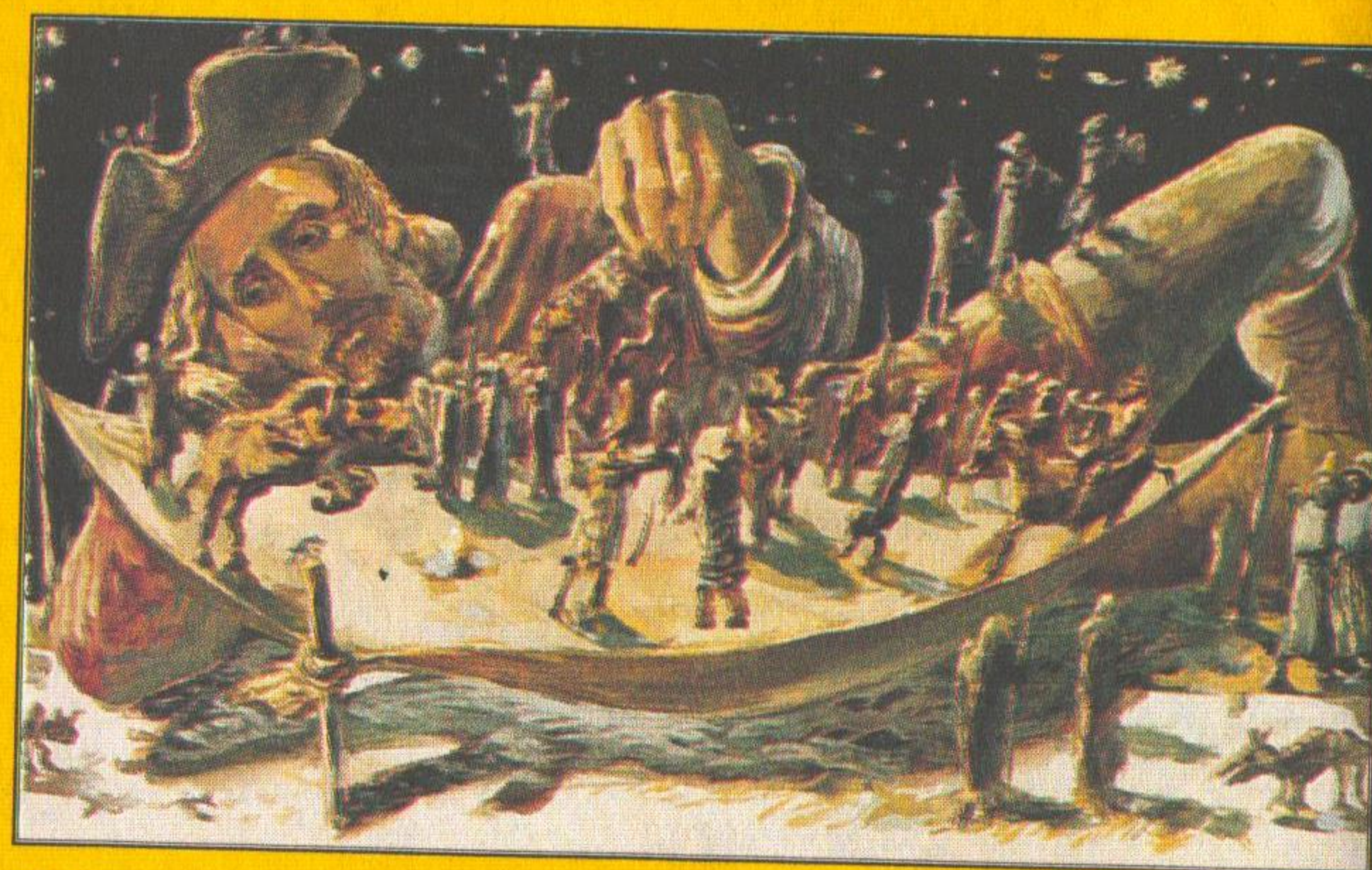
Ak si vaša škola našla čas a vybrala sa s vami na výstavu do Bratislavy, určite viete, ako vyzerá Zlaté jablko, ktoré si z výstavy odniesol Peter Uchnár. Nakreslite nám ho na korešpondenčný lístok a pošlite do redakcie Slniečka. Troch výhercov odmeníme knižkou, ktorú náš ocenený ilustrátor vyzdobil zaujímavými obrázkami.

Na vaše zlaté jablčka sa už teraz teší Slniečko.

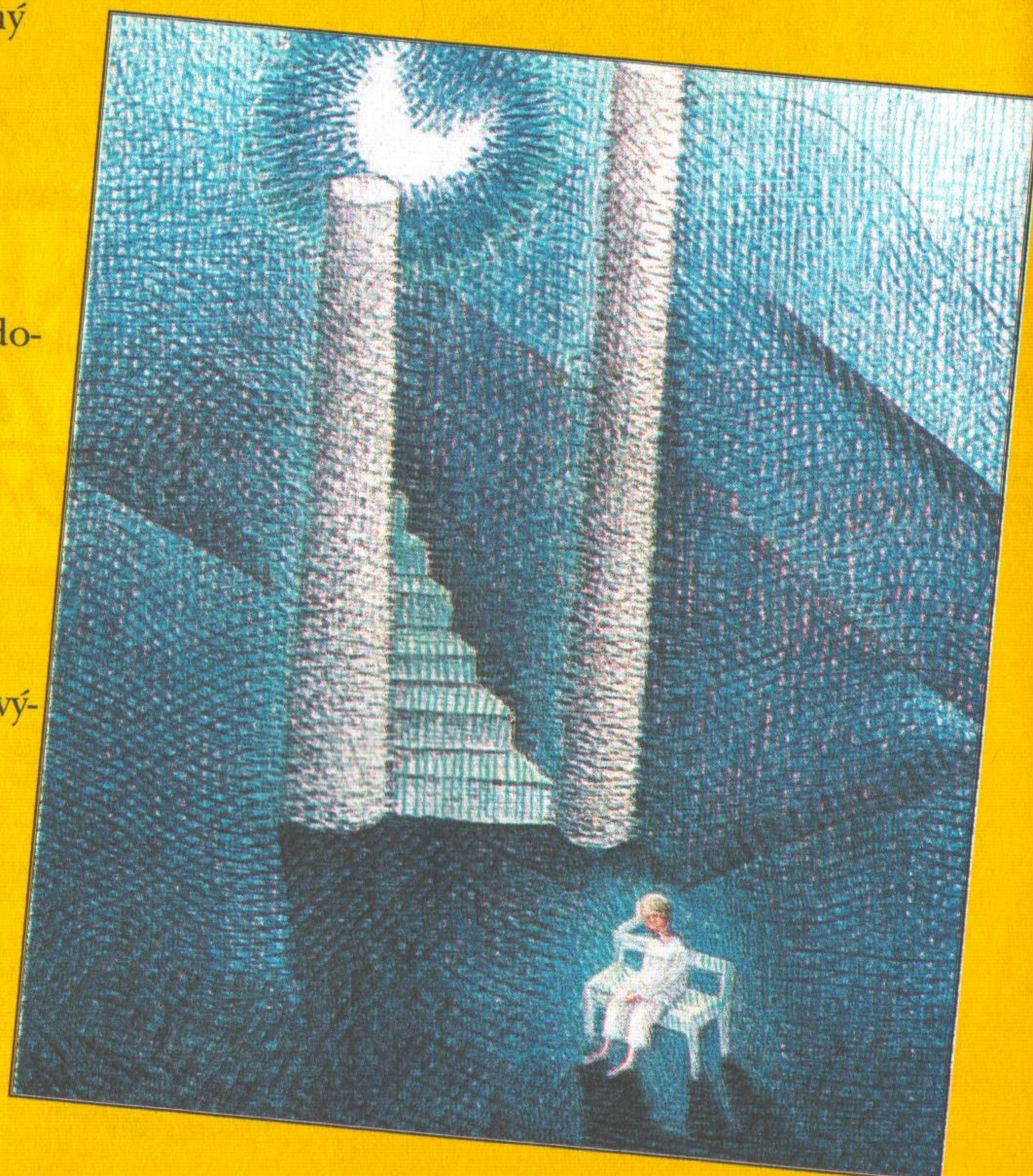
Alenka Sottler, Slovinsko, Cena detskej poroty BIB '99

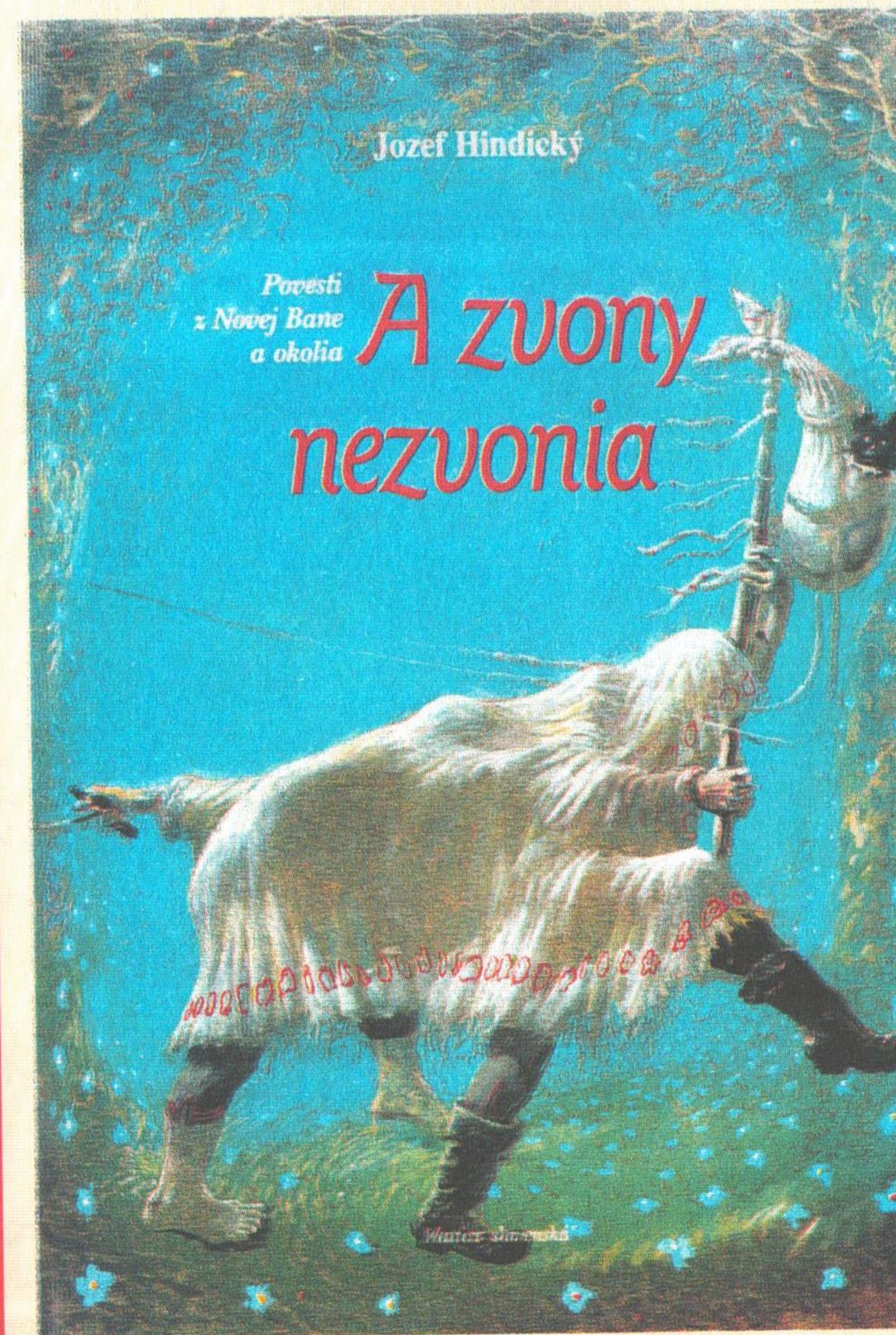
Etsuko Nakatsuji, Japonsko, Grand Prix BIB '99

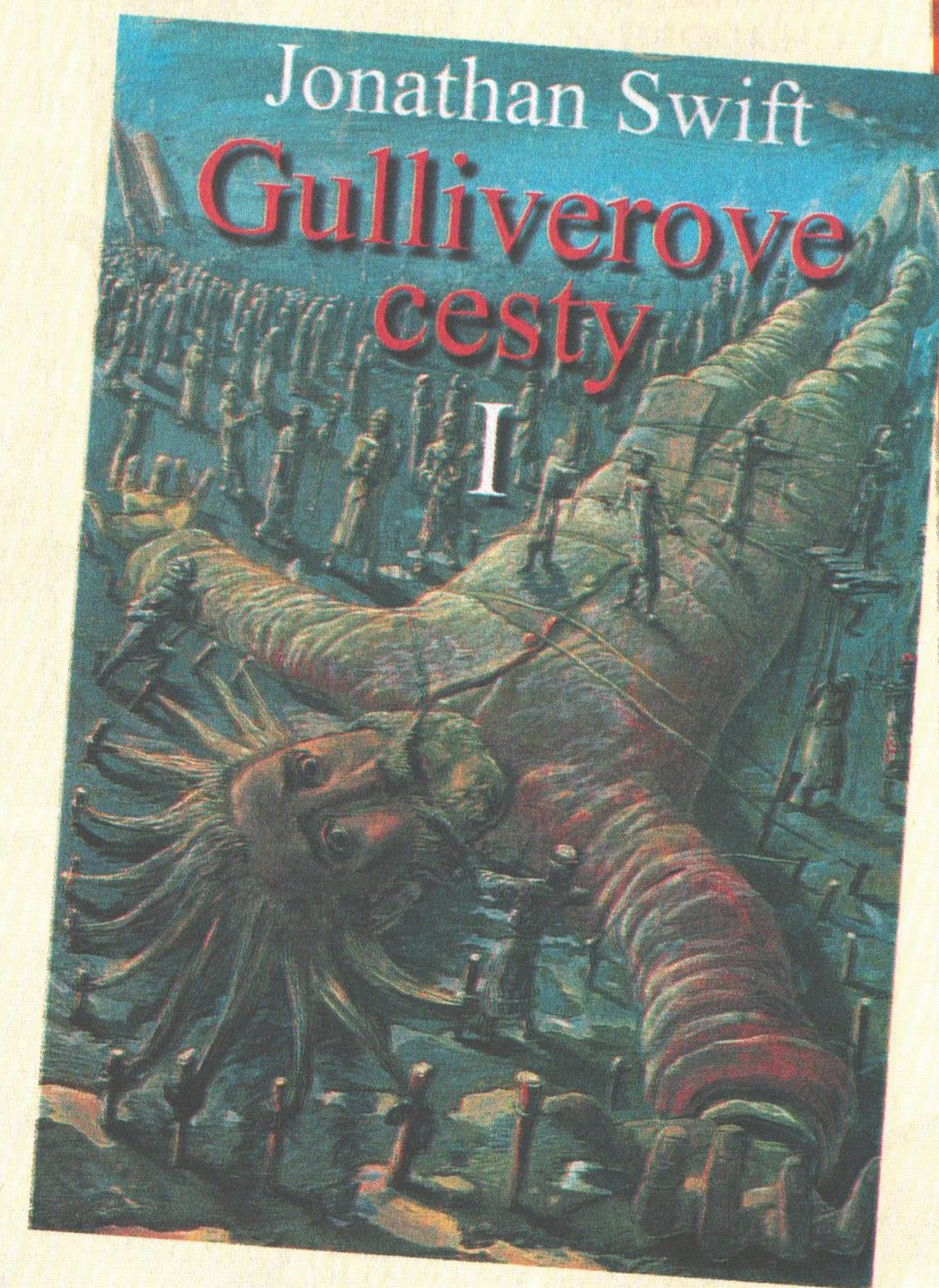
Peter Uchnár, Slovensko, Zlaté jablko BIB '99

Keď som sa po prvý raz stretla s maliarom a ilustrátorom Petrom Uchnárom, bol obklopený hlúčkikom priateľov – mladých absolventov Vysokej školy výtvarných umení a prijímal srdečné gratulácie. Knižka Jonathana Swifta Gulliverove cesty I, ktorá vyšla vo Vydavateľstve Spolku slovenských spisovateľov, vďaka pôsobivým Petrovým ilustráciami získala titul Najkrajšia kniha roka. Dohodli sme sa, že si niekedy nájde čas aj pre Slniečko, a tak ste sa s ním mohli poznamniť už v tomto ročníku prostredníctvom ilustrácií k povesti Márie Ďuričkovej Železný Janko a k povesti Antona Habovštiaka O zlate pod Ostrou skalou. Pri povestiach sa Peter Uchnár „pozastavil“ aj pri ilustrovaní knižky Jozefa Hindického A zvony nezvonja, ktorá vyšla v minulom roku vo Vydavateľstve Matice slovenskej. Obrázky plné tieňov, záhadných svetielok, permoníkov, škriatkov a tajuplných bytostí dopĺňajú strašidelnú atmosféru neuveriteľných príbehov z dávnych čias Novej Bane a jej okolia. V čase, keď táto knižka vyšla, preberal Peter Uchnár v Slovenskom národ-

Volajú ma Gulliver...

nom divadle jedno z najvýznamnejších medzinárodných ilustrátorských ocenení – Zlaté jablko BIB'99. Aj k tomuto oceneniu ho doviedli Gulliverove cesty.

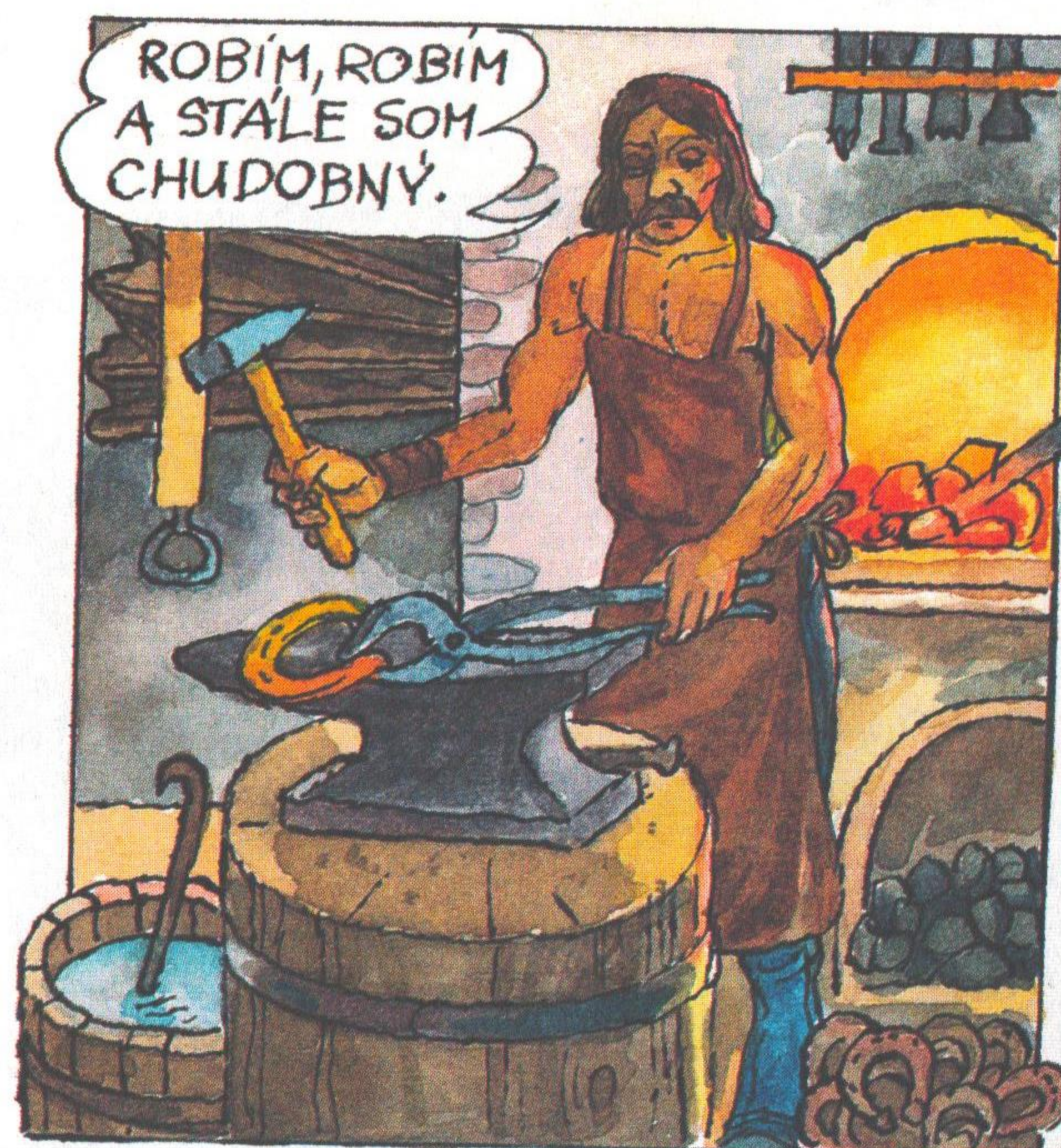
„Priatelia mi už začali hovoriť Gulliver,“ zasmial sa Peter pri neskoršom rozhovore a ja som si uvedomila, že tento skromný človek s chlapčenskými očami má v sebe naozaj niečo z Gulliverovho rozprávkového hrdinstva – vybojoval pre svoju krajinu Zlaté jablko.

Za všetkých čitateľov Petrovi Uchnárovi srdečne blahoželáme.

POVEST SITNIANSKÝCH RYTIEROCH

Napísal J. URBAN

Stará povesť rozpráva, že pod sitnianskym bralom spí tisícka rytierov. Keď bude nášmu národu najhoršie, prebudia sa, vyskočia na kone a vyrútia sa spod zeme, aby potrestali tých, ktorí ho potupujú a zbedačujú.

ROBÍM, ROBÍM
A STAĽE SOM
CHUDOBNÝ.

AK MI PODKUJEŠ
TISÍC KONÍ,
ZBOHATNEŠ.

V jednej z malebných podsitnianskych dedín žil chudobný kováč.

Jedného dňa sa v jeho vyhni z čista jasna zjavil muž v rytierskom brnení.

KDE SÚ KONE?

VO VNÚTRI.

Kováč sa dal nahovoriť a šiel s tajuplným rytierom k Sitnu.

DO RÁNA
ICH MUSÍŠ
PODKUŤ!

V pochmúrnom podzemí stálo tisíc nehybných koní a spalo tisíc rytierov.

ČO UŽ?

OJ, ZLE JE,
ALE ČO AK
BUDE HORŠIE?

Na kováčov buchot sa jeden z rytierov prebudil.

EŠTE SI TEDA
POSPÍME.

Keď sa dozvedel, že je priskoro, spal ďalej.

NABER SI DO KAPSY.
TO JE TVOJA ODMENA.

Za odmenu si mal kováč vziať odrezky z kónských kopýt.

FW! PEKNÁ
ODMENA!

Len čo sa kováč zjavil na božom svete, odrezky vysypal na zem.

DUKÁT!

Ó, BOŽE! ČO
SOM TO
UROBIL!

Keď kováč prišiel domov, žena mu prehľadala kapsu.

Kováč sa rozbehol pod sitnianske bralo, kde vysypal odrezky z kopýt, ale na zemi nebol ani dukát. Vedel však, že keď mu bude najhoršie, už pozná cestu k sitnianskym rytierom...

DETI

v zelenom

Pripravuje **Marta Šurinová**

Január

Nie je len najstudenším mesiacom roka s najmenším počtom slnečných dní. Je to aj čas diviачích svadieb a medvedích krstín. Každá zelená bylka, každé vtáčie začvirikanie je nám oveľa vzácnejšie ako v lete. Ale nemyslíte si, že príroda spí. Keď sa dobre prizriete, zistíte, že aj na snehu je živo. Možno zbadáte žltkastú bezkrídlu muchu s dlhými nohami. Podobá sa na pavúka a práve teraz samička so samčekom slávia zásnuby. Hmyz, ktorý bude skákať po snehu, bude pravdepodobne chvostoskok, ktorý spolu s mravcami patrí k najhojnejším živočíchom na Zemi. V jednom litri živej pôdy ich môže byť aj vyše štyri tisíc. A do tretice, môže to byť aj snežnička, ďalšia z otužilcov, ktorá sa živí chvostoskokmi.

18

JAN BENO Lietajúca posteľ (4. ČASŤ)

Ilustruje
JÁN LENGYEL

Martin jedného večera zistil, že má neobyčajnú posteľ. Vedela lietať a rozprávať zaujímavé príbehy. Začala mu rozprávať o vtáčikovi, ktorý ďaleko od domova, na ujovej chate, uletel chlapcovi z klietky. Chlapec sa musel vrátiť do mesta a o uzimeneho, zmoknutého vtáčika sa postarala veвериčka. Papagáj však stále smútil za chlapcom a teplým domovom. Dorozpráva dnes večer lietajúca posteľ svoj príbeh?

Tento večer zažil Martin nemilé prekvapenie. Šťastie, že to nevideli rodičia. Iný na jeho mieste by bol vykrikol:

„Mama, oco, zmizla mi posteľ!“

Martin však vie o posteli svojej, a tak len stojí a kýve hlavou z boka na bok. Má si zase ľahnúť na koberec?

Chce si sadnúť na stoličku. Vtom sa však okno začne otvárať a posteľ sa nesie na svoje miesto ako nejaká kráľovná. Martin sa k nej obráti chrptom. Čaká, že posteľ niečo povie, ale tá mlčí.

„Keď sa durdíš, durdi sa. Budem ticho aj ja,“ povie si chlapec.

Napokon sa posteľ ozve:

„Tomáš dnes trénoval. Behal popri kanáli.“

„Minule som bol, no, o takýto kus pred ním...“ rozťahol Martin ruky.

„Až o taký?“ neveriacky vraví posteľ.

„No, o trochu menší,“ zahundral Martin.

„Bol si dnes vôbec vonku?“ vyzvedá sa posteľ.

„Hral som sa doma na počítači. Keby si videla, ako mi to ide!“

„Ale v behu bude Tomáš určite lepší.“

„Nech, ale on nemá počítač! A nevie sa na ňom vôbec hrať.“

„Neviem, či s ním chceš súťažiť v behu alebo pri počítači.“

„Do toho sa nestaraj! Radšej mi povedz, prečo si tu nebola? Ty si predsa moja posteľ a nemáš si chodiť kade-tade.“

„Chceš povedať – lietať!“

„Nechcem. Mne na tom nezáleží.“

„Keby si chcel, lietali by sme spolu do školy. Povedz rodičom...“

„Ty si sa zbláznila!“ skočil Martin posteli do reči. „Ako im môžem povedať takú hlúposť, že moja posteľ lieta? Nikto tomu neuverí.“

„A ja?“

„No, ty lietaš, lebo zbieraš lietajúce rozprávky.“

„Dnes bude Lyžovacia rozprávka,“ povie posteľ pomaly.

„Počkaj!“ povie Martin. „Ešte si mi nepovedala do konca tú o tom vtáčikovi.“

„Lebo si zaspal.“

„Asi ma to už ktovieako nezaujímalo. Nemysli si, že až tak krásne rozprávaš. A viem aj bez teba, ako sa to skončilo!“

Pátrači, pátrajte!

Keď nebude všetko zaviate snehom, spočítajte, koľko zelených rastlín nájdete. Bol taký január, kedy som našla nielen sedmokrásku, ale rozkvitnutú pastiersku kapsičku. Stačilo pár slnečných dní a táto známa burina, ale aj liečivá rastlina ožila. Po celú zimu ju živila prízemná ružica zelených listov. Len čo zasvietilo slniečko, vyrástla z ich stredy krátka byl s lístočkami a na nej drobný strapec bielych kvietkov. Ak ich vietor stihol opeliť, dozreli na stonke aj drobné pastierske kapsičky. Asi pre piadimužíkov. Vieš, koľko je piad? Je to vzdialenosť medzi palcom a malíčkom na rozťahnutej ruke.

Vieš, prečo sťahovaví vtáci odleteli v jeseni na juh? Vraj preto, lebo pešo je to ďaleko.

Ale teraz vážne. Vieš, prečo odlietajú? Nie preto, že by im u nás bolo zima!

Čík nespí

Keď poviem, že čík je bratrancom slíža, vôbec nebudete vedieť, o kom hovorím. Keď sa dozviete, že sú to ryby, ktoré sa viac podobajú na rezance ako na kapra, trochu vám svit-

19

ne. Čík je nočná ryba, malá ako maliček, ale môže dorásť aj do dĺžky vyše dvadsať centimetrov. Má desať fúzikov, ktorými hľadá potravu v bahnitom dne a na konci tela peknú chvostovú plutvu ako bodkovaný vejár. Na zimu sa schová do bahna a drieme. Keď je v bahne málo kyslíka, vypláva a ak má šťastie, že je v ľade vysekaný otvor, hltavo „pije“ vzduch. Takto čík prežije aj silnú zimu. Prehltnutý vzduch sa mu dostane do čreva a odtiaľ do krvi, podobne ako keď dýcha žiabrami. Keď číky vycítia, že hladina nad nimi zamrzá, udržiujú si otvory v ľade vírivým tancom. Zdá sa, že rybačka na číky je jednoduchá, stačí načrieť do diery v ľade. Ibaže rybári o číka nestoja. Je priveľmi slizký a jeho mäso páchne.

Vinšujem vám zdravie, šťastie, aby ste sa dočkali ďalšieho Nového roka v menších hriechoch a vo väčších radoostiach.

Čo čítali deti v zelenom pred šiestimi rokmi

Milé Slniečko,

veľmi sme sa potešili, keď sme našli na Vianoce v lese stromčeky ozdobené dobrotami. Ale od Vianoc už prešlo veľa dní a my sme všetko pojedli. Sme hladné a nedočkavo čakáme, kedy nám deti prinesú nejakú pochúťku. Veľmi sa bojíme tuhej zimy.

Zvieratá a vtáky z lesa.

„Ako?“

„Veverica odniesla vtáčika na chrbte a dala ho tomu chlapcovi.“

„Hlúposť! Ujo Gombár prišiel s kliečkou pod borovicu, veverička zniesla vtáčika nadol. Potom šup do kliečky a keď si chlapec s rodičmi poňho prišiel, taký bol naradovaný, že ujovi ani nepoďakoval.“

„Dobre. Lenže tá lyžovacia, nemysli si, že si môžeš vymýšľať, ako chceš. Ja som náhodou dobrý lyžiar! Bol som už tri razy v Tatrách!“

„Možno aj preto ti ju teraz budem rozprávať. A teraz už ticho...“

„Jeden chlapec nemal ešte ani päť rokov, a už sa vedel lyžovať. Na Vianoce sa chodil lyžovať s rodičmi, vo februári s dedkom a s babkou...“

„To máš všetko podľa mňa,“ ozval sa Martin.

„Ticho! Rozprávka sa nesmie rušiť. Keď teda prišli na lyžiarsku lúku, dedko ho chcel dať do lyžiarskej školy. „Ten pán, čo má tú školu, je môj známy,“ povedal, „tam sa najviac naučíš.“

„Práve že najmenej,“ povedal chlapec. „Radšej sa budem lyžovať sám.“

Dolú svahom mu to išlo celkom dobre, ale nahor... Celkom sa zadychčal. Bol tam i detský vlek: lyžiarik sa

chytí rukami hrubého povrazu a ten ho vytiahne do kopca. Chlapec to skúsil, ale na prvý raz sa udržal len na niekoľkých metroch. Lyže sa mu prekrížili, zvalil sa na sneh a povraz ho vliekol ako vreco zemiakov.

„Pusť sa, pusť sa!“ volala babka a bežala za vnukom, aby ho vyslobodila.

„Toto je hlúpy vlek!“ zahundral chlapec.

„Je pre najmenších. Iný tu nemajú,“ povedal dedko.

„Tak ty budeš môj vlek,“ povedal chlapec. A urobil si z dedka vlek.

Dedko ho za palice ťahal nahor na kopček.

„Rýchlejšie!“ kričal chlapec, ale dedo po treťom raze povedal:

„Už nevládzem. Poď skúsiť ten povraz.“

Martin pokrútil hlavou a posteľ prestala rozprávať.

„Čo sa ti nepáči?“ opýtala sa.

„S tým vlekem sa mi to akosi nezdá...“

„Dokončím ti to zajtra,“ povedala posteľ. „A teraz už dobrú noc.“

(Pokračovanie)

Tri otázky pre ondatru

Keď prestalo snežiť a zasvietilo slniečko, nič už neudržalo vevericu v hniezde. Vybrala sa k zamrznutému ramenu rieky. Na bielučkóm snehu bola vysoká kopa z trstia a pálky.

Domček, domček, kto v tebe býva?

My, ondatry, sesternice škréčka a hraboša.

Čo tam po celý deň robíte? Nemáte dlhú chvíľu?

Skoro celý deň prespíme. Keď sa zvečeri, hľadáme si niečo dobré na zjedenie. Z komory šupneme chodbou do vody a pod ľadom hľadáme korene rastlín. Zoberieme si ich domov a v teplučku ich zjeme.

Máte pekný teplý domček. Nebojíte sa, že vás z neho niekto vyženie?

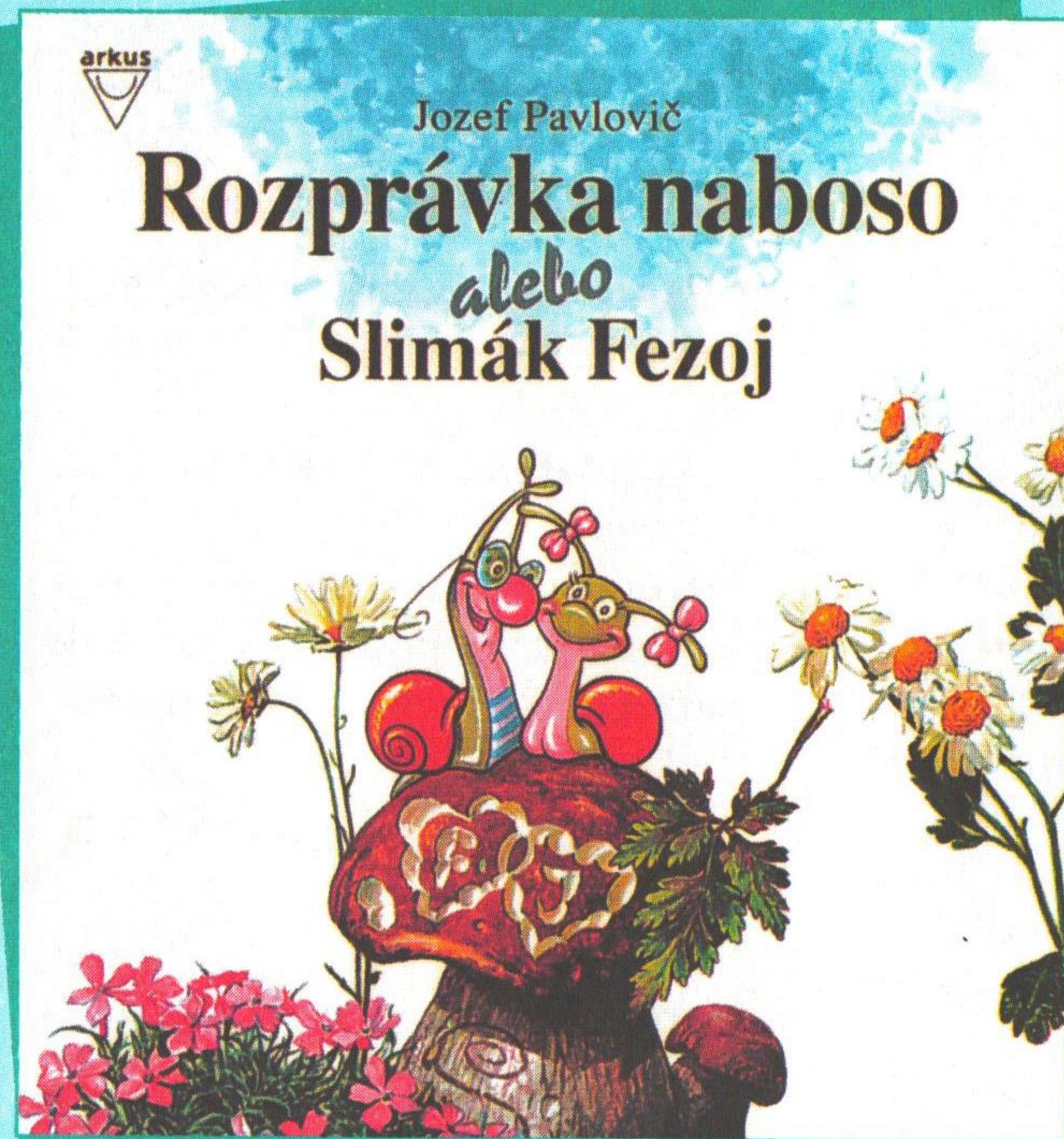
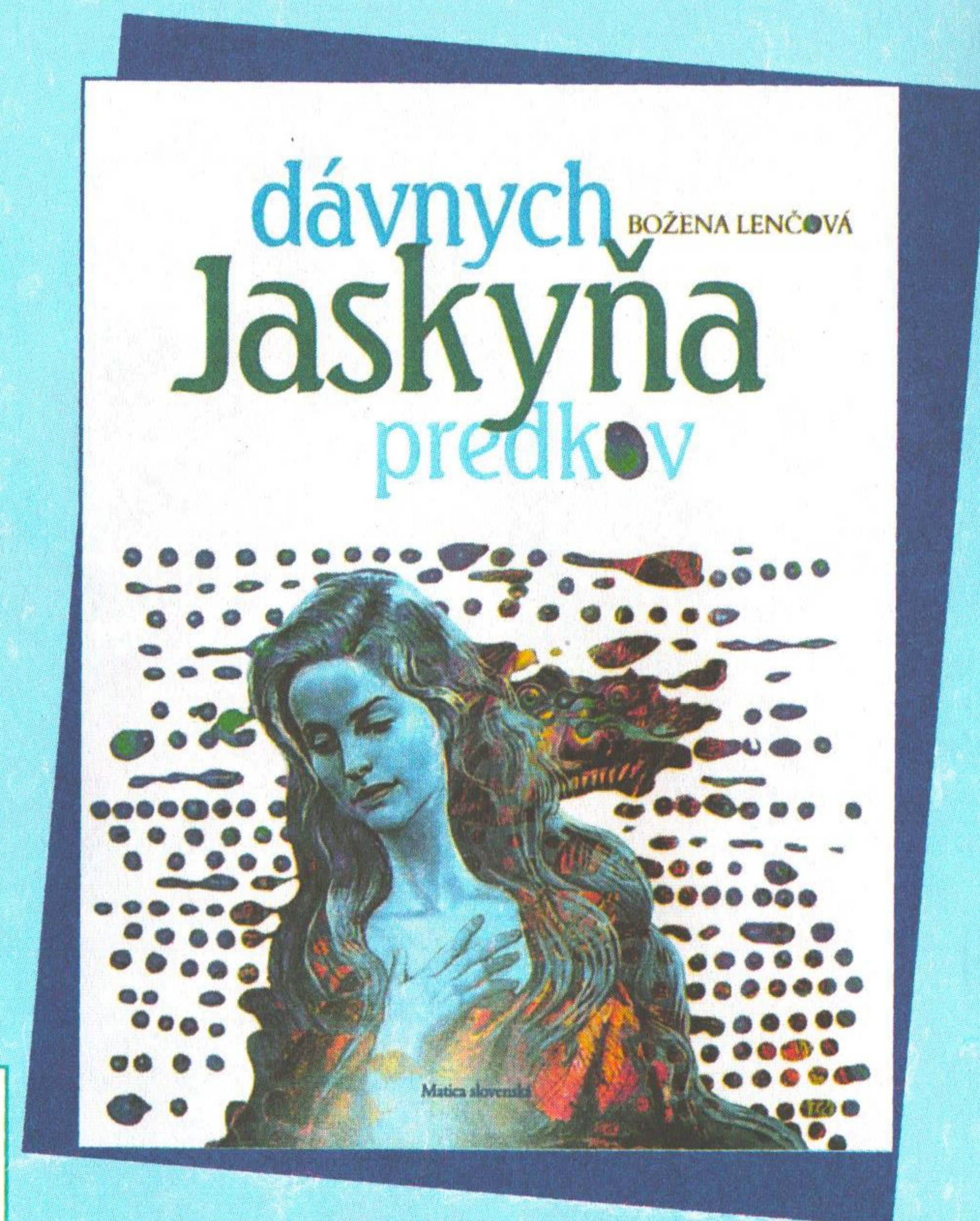
Bojíme sa človeka. Keď sa na nás pozrie, hneď v nás vidí kožuch. Nesmieme sa nechať vyplašiť a vbehnúť do siete. Tak skončilo už veľa našich sestričiek.

Dávajte si pozor, ondatry a dovidenia!

V roku 2000 inakšie

Na Nový rok si ľudia dávajú rôzne predsavzatia. Napríklad: od zajtra sa zmením. Aj my si dajme predsavzatia, ale nie od zajtra, ale hneď. Naučme sa tešiť z maličkostí a z vecí, ktoré vidíte každý deň. Zo slniečka, z vtáčieho štebotania, z kvietka, ale aj z dobrého slova. Vieš, že radosť je chytľavejšia ako osýpky? Pošli to ďalej!

Vo Vydavateľstve Matice slovenskej v Martine vyšla krásna knižka spisovateľky Boženy Lenčovej **Jaskyňa dávnych predkov**, ktorú veľmi zaujímavo zilustroval maliar Igor Piačka. Povesti o jaskyniach, naplnené tajomnosťou a vierou v nezlomnú silu úprimnej lásky, rozprávajú o osudoch ľudí z dávnej minulosti, ktorí v jaskyniach hľadali svoje útočisko, ochranu, ale aj odpoveď a útechu na svoje žiale. Knižka, ktorá ťa pritiahne už na pohľad, aj pri čítaní príjemne prekvapí.

Táto knižka už obálkou napovedá, že je o veľkej slimačej láske. Prezradíme vám, že slimačia slečna sa volá Jozefinka a slimačí mládenec Fezój. Slimáka Fezója priviedla neopätovaná láska k básnickému umeniu a až tam nastalo jeho naozajstné trápenie! Veselá groteska o slimačích problémoch vo svete neprajníkov a závistlivcov sa ponáša na ľudský svet. Aby bola knižka, ktorú vydalo vydavateľstvo ARKUS v Senici ešte veselšia, maliar Stano Lajda pre ňu nakreslil vtipné obrázky. Veselé čítanie, kamaráti!

Odmeny pre pani učiteľky Pre všetky pani učiteľky, ktoré už netrpezlivo očakávajú výsledky žrebovania náborovej súťaže na 54. ročník Slniečka prinášame potešujúcu správu. Z 382 korešpondenčných lístkov, ktorými ste nám potvrdili svoj odber Slniečka, sme vyžrebovali tieto šťastné výherkyne:

1. **cenu** – farebný televízor získala pani učiteľka Kováčová z Hurbanova
2. **cenu** – rádio s prehrávačom vyhrala Viera Kainráthová z Lehoty.
3. **cena** – fotoaparát poputuje k pani učiteľke Zeljenkovej z Krupiny.

Odmeny po 500 Sk získali tieto pani učiteľky a učiteľ: M. Valovičová zo Starej Turej, E. Fabová z Hnúšťa, L. Pažitková z Dubnice nad Váhom, D. Kajanová z Partizánskeho, A. Kovalčíková z Košíc, B. Rusová z Novák, M. Ďurišová zo Skačian, p. Michalcová zo Sedliackej Dubovej, A. Pavlačková z Bratislavy a S. Burčín z Hankoviec.

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAŽ

Z tých, ktorí v septembrovom čísle Slniečka uhádli, že ďalší múdry rozprávkový kocúr sa volá Kocúr v čižmách, sme vyžrebovali týchto piatich šťastlivcov: A. Halienu z Častkoviec, B. Babejovú z Humenného, E. Škultétyho z Dolnej Lehoty, D. Gazdíkovú z Jalnej a žiakov IV. A triedy zo ZŠ na Mierovej ul. v Bratislave.

V októbrovom Slniečku ste sa dozvedeli o psíkovi Konorovi a o jeho majiteľovi, pánovi spisovateľovi, ktorý o ňom napísal knižku. Mali ste vypátrať jeho meno. Mnohým z vás sa to naozaj podarilo, ale opäť sme mohli vyžrebovať iba piatich výhercov: E. Krutekovú z Trenčianskych Teplíc, L. Hudákovú z Hozelca-Úsvitu, T. Migača z Popradu, J. Barillu z Betlanoviec a L. Kadziarskeho z Černej.

Vítazom blahoželáme a posielame im pekné knižky, ostatným súťažiacim ďakujeme za správne odpovede a pekné obrázky.

AK UHÁDNEŠ MOJE MENO...

Jubilujúca pani spisovateľka Mária Ďuričková mala úprimnú radosť z veľkého množstva správnych odpovedí, ktorými ste ju pozdravili v súťaži Ak uhádneš moje meno... Bol to jeden z najkrajších darčiekov k jej okrúhlym narodeninám. Knižka **Vtáčik žltý zobáček s autorkiným podpisom** poputuje k B. Kudolániovej z Nedožier-Brezian, A. Haasovej z Košíc, M. Vaňovi z Bratislavy, I. Romerovi z Kuklova a k M. Dulínovej z Prakoviec.

Pani spisovateľka pozdravuje všetkých súťažiacich a ďakuje im za pekné gratulácie k narodeninám.

Pekné slniečko nám nakreslila
Lejla Zámečníková zo Sliacha

Slniečk

umelecký mesačník pre žiakov 1.-5. ročníka ZŠ.

Vydáva Literárne informačné centrum, Nám. SNP 12, 810 00 Bratislava.

Adresa redakcie: P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava.
Telefón 07/59 21 41 62

Šéfredaktor **ONDREJ SLIACKY**

Zástupkyňa šéfredaktora
Lubica Kepštová

Grafická a výtvarná úprava
Viera Fabianová

Tlač Slovenská Grafia, a. s., Bratislava-Krasňany.

Rozširuje firma ARES, s. r. o., Banšelova 4, 821 04 Bratislava, t. č. 07/43 41 46 65 a Prvá novinová spoločnosť, a. s. Objednávky prijíma obchodné stredisko PNS

DOPLŇOVAČKY

Slniečko č. 1: V doplňovačke ste sa dozvedeli, že knižka Márie Ďuričkovej *Majka Tárajka* vyšla vo vydavateľstve Mladé letá. Zo správnych lúštitelov sme vyžrebovali S. Lengyelovú z Komárna, P. Ševcovú z Pažite, E. Vasekovú z Bratislavy, L. Ševčíkovú z Kysuckého Nového Mesta a M. a J. Michalových z Prievidze.

Slniečko č. 2: Knižka *Prvácke mačiatko* od Kristy Bendovej poputuje k trom vyžrebovaným, ktorí správne vylúštili, že jej ilustrátorom je Peter Cpin. Sú to títo šťastlivci: M. Kubaliak z Lomu nad Rimavicou, P. Korcová z Veľkých Uheriec a L. Hortalová z Vaňovky.

Vítazom blahoželáme a posielame im sľúbenú odmenu.

A na záver tu máme ešte jedného výhercu. V Slniečku č. 2 v rubrike *Deti* v zelenom vám Marta Šurinová pripravila ťažkú úlohu. Z tých, ktorí správne uhádli, že chvosty nakreslené na obrázku patrili rybe, jašterici, lastovičke a líške sme vyžrebovali Romanka Cifríka z I. A zo ZŠ v Bystričanoch.

Srdečne mu blahoželáme a posielame mu peknú knižku.

v sídlach okresov a regionálne strediská PNS (Bratislava, Trnava, Nitra, B. Bystrica, Žilina, Košice, Poprad). Objednávky do zahraničia vybavuje PNS, a. s., Záhradnícka 151, 820 05 Bratislava.

Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena jedného výtlačku je 12 Sk, ročné predplatné 120 Sk. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

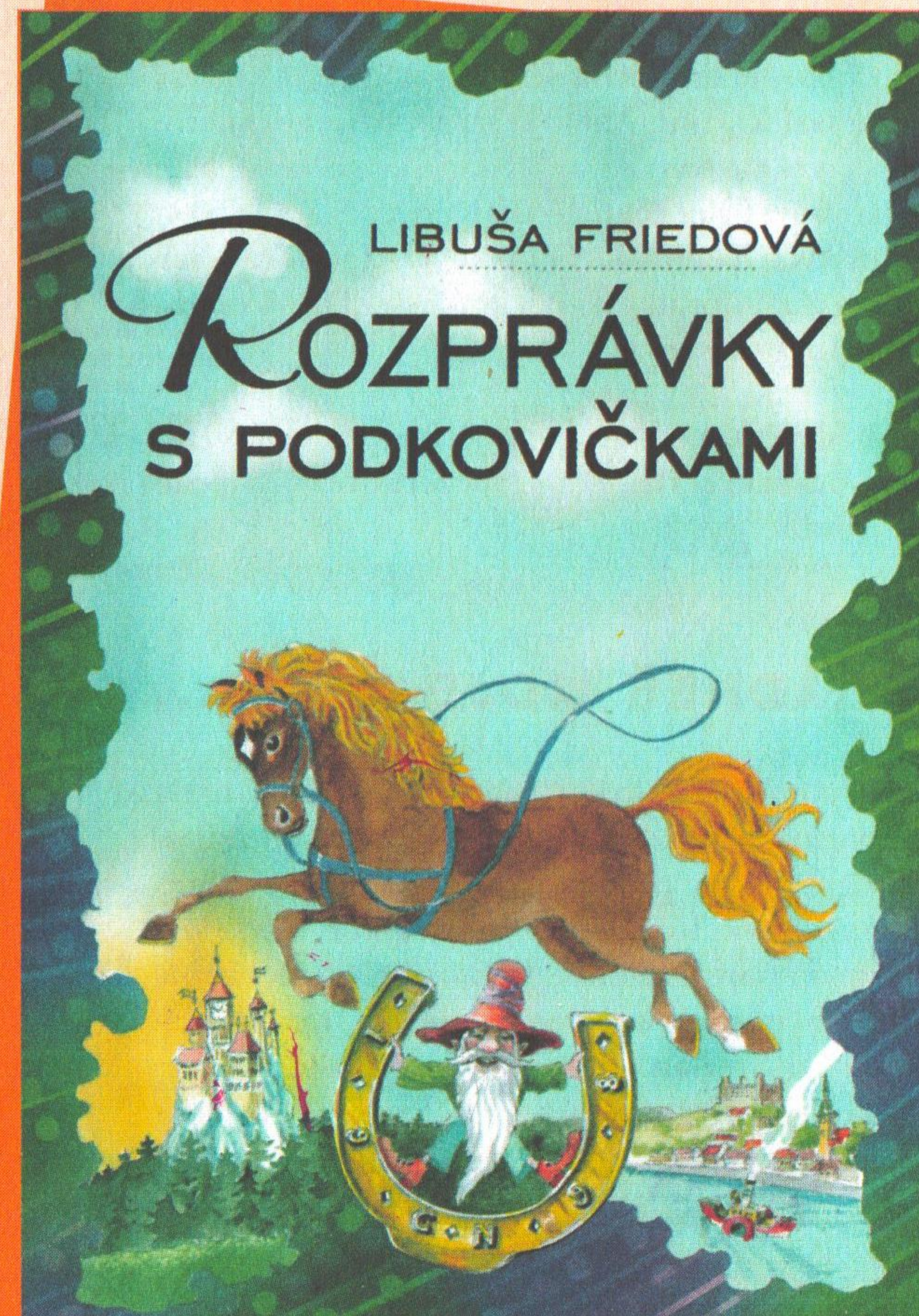
Obálku nakreslila **OĽGA BAJUSOVÁ**

Poviem ti

O PEKNEJ KNIŽKE...

Bratislavské vydavateľstvo NONA vydáva len samé krásne knižky pre deti. Jedna z nich — Veverička Veronka spisovateľa Jána Uličianskeho — stala sa pred dvoma rokmi dokonca najkrajšou knihou roka. Knižkou, ktorou ťa NONA poteší tentoraz, budú **ROZPRÁVKY S PODKOVIČKAMI** od spisovateľky Libuše Friedovej. Ako prezradza názov, sú to predsa rozprávky o koníkoch, ktoré nakreslil... nie, to ti neprezradíme. Dozvieš sa to, keď vylúštiš doplňovačku. A ak nám správnu odpoveď pošleš do redakcie, možno budeš jedným z platic šťastlivcov, ktorí si s knižkou z NONY skrášila Vianoce.

DOPLŇOVAČKA

1. Vták s krásnym chvostom
2. Ročné obdobie
3. Dopravný prostriedok
4. Šelma
5. Lesné zviera
6. Medveď
7. Tesárska sekera
8. Riečica
9. Slovenská rieka